

B U D A P E S T
K Ö N Y V F Ő V Á R O S 2023



ÖSSZEFOGLALÓ BUDAPEST



Könyv nappal
és éjjel

Könyvsziget

Budapest
Nagyregény



BUDAPEST
KÖNYVFŐVÁROS
2023

Ez a füzet a Budapest Könyvfőváros programsorozat több éven átnyúló feladatait és eredményeit foglalja össze. Bízunk abban, hogy az események hatása az elkövetkező években is érzékelhető lesz, és ezt a könyves szakma képviselői, valamint a könyvbarátok a mindennapokban közvetlenül is tapasztalni fogják.

TARTALOMJEGYZÉK

MI A KÖNYVFŐVÁROS?	3
A KÖNYVFŐVÁROS CÉLJAI	4
A KÖNYVFŐVÁROS ÜZENETEI	5
HOGYAN ÉPÜL FEL A KÖNYVFŐVÁROS?	6
KÖNYVSZIGET	8
KÖNYVSZIGET – PROGRAMOK	12
KÖNYVSZIGET – ZÁRÓESEMÉNY	13
BUDAPEST NAGYREGÉNY	14
DISSZEMINÁCIÓ	15
A KÖNYVFŐVÁROS 2024-BEN	16
EREDMÉNYEINK	18

MI A KÖNYVFŐVÁROS?

Budapest 2023-ban volt 150 éves.

150 évvel ezelőtt, 1873-ban, Pest, Buda, Óbuda, valamint a Margitsziget egyesítésével indulhatott el Budapest azon az úton, hogy az ország gazdasági, társadalmi, politikai centrumává váljon. Ekkortól indult meg az a fejlődés is, amelynek eredményeképpen fővárosunk – múzeumaival, zenekultúrájával, színházaival, mozijaival, könyvtári hálózatával, vagy éppen a költőknek, íróknak otthont adó egyedi és különleges kávéházaival – ma is Európa egyik jelentős kulturális központja.

2023-ban, a Fővárosi Önkormányzat döntése alapján és az emlékév részeként, Budapest a könyvek fővárosává, azaz Könyvfővárossá vált.

A Könyvfőváros programsorozat koordinációját a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár (FSZEK) látta el: szervezte a Könyvfőváros kiemelt eseményeit, koordinálta az együttműködő partnerek programjait és ellátta a kommunikációs feladatokat is.

A programsorozat megvalósításának támogatására a FSZEK egy Operatív Bizottságot hozott létre, amely kéthetente egyeztetett az aktuális feladatokról.

Az Operatív Bizottság már a Könyvfőváros programsorozat előkészítésénél is fontosnak tartotta a széleskörű szakmai egyeztetést, együttműködést, ezért a könyvszakmával, illetve az olvasáskultúrával foglalkozó szakmai szervezetek és intézmények, a budapesti kulturális intézmények, valamint a Budapesten működő külföldi kulturális intézetek bevonásával egy Szakmai Tanácsadó Testületet is létrehozott.



BUDAPEST
KÖNYVFŐVÁROS
2023



1904 FŐVÁROSI
SZABÓ ERVIN
KÖNYVTÁR

A KÖNYVFŐVÁROS CÉLJAI

A Könyvfőváros egyik kiemelt célja az volt, hogy minél több olyan olvasásnépszerűsítő program megvalósulását segítse a fővárosban, amelyen keresztül mindenki számára szerethetővé és izgalmassá válhat a könyves kultúra. Ennek érdekében az eseménysorozatot koordináló FSZEK számos kulturális intézménnyel, könyvszakmai szervezettel és szakemberrel működött együtt, aminek köszönhetően rendkívül változatos, gazdag programkínálat állt össze az ünnepi évre.

A Könyvfőváros másik célkitűzése volt, hogy ne csak támogassa a szakmai szervezetek rendezvényeit, hanem minél több könyves- és a könyvkultúrához kapcsolódó nagy eseményhez is csatlakozzon: például az Ünnepi Könyvhéthez, vagy a Nemzetközi Könyvfesztiválhoz, ezzel is tisztelve Budapest és Magyarország gazdag könyves múltját, és sokszínű, izgalmas jelene előtt.

A programsorozat harmadik célkitűzése, hogy egy olyan független eseménysorozatként jelenjen meg a főváros kulturális életében, amely összeköti a különböző gyökerekkel, világnézettel és identitással rendelkező embereket. Legyen minél nagyobb a Könyvfőváros programkínálata: és új kezdeményezésekkel, a szakmai szervezetek széleskörű bevonásával a társadalom széles rétegeit elérve egészen közel vigye a budapestiekhez a programokat. Ezek megadták a lehetőséget arra, hogy Budapest lakóiban erősödjön a társadalmi tudatosság.



A KÖNYVFŐVÁROS ÜZENETEI

A Könyvfőváros három alapüzenetet fogalmazott meg, amelyek új keretek közé emelték a könyv funkcióját, valamint a könyves kultúrában rejlő értékeket és lehetőségeket.

A KÖNYV: HÍD

Híd, ami összeköt egyéneket, családokat, közösségeket, nyelvközösségeket, kultúrákat, a múltat és a jelent téren és időn keresztül.

A KÖNYV: SZABADSÁG

Szabadság, felelősség és szolidaritás a pandémia utáni világban.

A KÖNYV: TETT

A könyv és az irodalom formáló erő, amely tettekre sarkall, és segíti az olvasót, hogy eljusson a szemléléstől az odafordulásig, a cselekvésig.



HOGYAN ÉPÜLT FEL A KÖNYVFŐVÁROS PROJEKT?

A projekt három programrészből áll: *Könyv nappal és éjjel*, *Könyvsziget*, valamint a *Budapest Nagyregény*.

KÖNYV NAPPAL ÉS ÉJJEL

Ebbe a programrészbe tartoztak a nagy könyves rendezvények, amelyekhez a Könyvfőváros programsorozat csatlakozott: Az Ünnepi Könyvhét, a Margó Kortárs Irodalmi Fesztivál és a Budapesti Nemzetközi Könyvfesztivál.



A *Könyv nappal és éjjel* programrész már 2022-ben elindult, azzal a céllal, hogy felhívja a figyelmet Budapest egyesítésének 150. évfordulójára, és az ehhez kapcsolódó programokra, eseménysorozatokra, de a Könyvfőváros projekt még 2024-ben is önálló standdal, pódiumbeszélgetésekkel és más programelemekkel jelent meg a Főváros nagy könyves rendezvényein.



A Könyvfőváros-stand minden alkalommal Budapest olvasószobájaként várta a könyves forgatagban megpihenni vágyókat, akik különféle totókkal és kvizekkel teheték próbára irodalmi tudásukat és általános műveltségüket. Kipróbálhatták a Budapest óriás puzzle játékot, vagy hazavihettek egy-egy irodalmi idézetet tartalmazó könyvjelzőt.

Minden alkalommal más-más interaktív, vizuális fallal ösztönöztük játékra a látogatókat. A látogatókkal közösen népesítettük be az *Irodalom Birodalom* térképét, amin ki-ki kedvenc irodalmi alakját helyezhette el, de együtt színeztük ki a világot legkedvesebb könyvünkkel is.

Az olvasásnépszerűsítő pódiumbeszélgetésekre olyan ismert embereket hívtunk meg, akik a könyv és az olvasás melletti kiállásukkal széles körben mutatnak példát. Az íróktól a zenészekig, az énekesektől a sportolókig, a pszichológustól az illusztrátoron át az újságírókig összesen 46 ismert ember fogadta el meghívásunkat és mesélt arról, mit jelent neki az olvasás.



KÖNYVSZIGET

Ehhez a programrészhöz azok a könyves rendezvények tartoztak, amelyeket együttműködő partnereink a város különböző pontjain valósítottak meg. Minden egyes programra úgy tekinthetünk, mint az eleven, élő könyves kultúra egy-egy aprócska szigetére, amelyek összehozzák az embereket.



2023-ban három programjavaslati pályázatot írtunk ki annak érdekében, hogy új kezdeményezéseket karolhassunk fel és a program támogatásával sokféle esemény jöhessen létre: a legkisebb olvasókörtől a családi napokig, a hazai és nemzetközi konferenciáktól az okostelefonos irodalmi sétákig, a kiállításoktól az irodalmi estekig.

A programokat megvalósító intézmények, szervezetek között színházak, múzeumok, könyvtárak, kutatóintézetek, egyetemek, valamint kisebb civil szervezetek, olvasásnépszerűsítő társaságok és alkotói közösségek is egyaránt megjelentek, akik tovább gazdagították a Könyvfőváros programkínálatát.



Ebben a programrészben valósult meg a *FSZEK Otthon a Könyvtárban* eseménysorozata is, amelynek keretében összesen 30 könyvtárban tartottak családi napokat. A rendezvényeken a 150 éves Budapest, a helyi nevezetességek és érdekességek mellett, természetesen, a könyv és az olvasásnépszerűsítés áll a középpontban.



KÖNYVSZIGET – NYITÓNAPOK

A *Könyvsziget* programrész nyitó eseménysorozatát a margitszigeti Kristály Színtérben tartottuk, ahol két hétvégén, 24 együttműködő szervezet bevonásával, ingyenes kulturális és irodalmi eseményeket kínáltunk. A délelőtt és a délután a családoké volt: gyerekdarabokkal, kézműves foglalkozásokkal vártuk őket, sőt, bárki elkészíthette saját animációs kisfilmjét is vagy nyomtathatott egy igazi, régi nyomdagépen. Részt vehettek kalandjátékon, felolvasásokon, vagy pihenhettek az olvasósarkunkban. Az este pedig a felnőtteké volt: kortárs színdarabokra és zenés irodalmi estre invitáltuk őket.

Egy napra pedig *Fantáziaszigetté* varázsoltuk a helyszínt, ahol azok a gyerekek, családok kapták a főszerepet, akik pályáztak a FSZEK által meghirdetett makett pályázatra, amelyre bármilyen nyomtatásban megjelent mese vagy gyermekregény egy jelentét ábrázoló alkotással lehetett jelentkezni. 49 nagyon színvonalas pályamű érkezett be; ezeket a *Fantáziasziget* családi napon ki is állítottunk a Kristály Színtérben.





KÖNYVSZIGET – PROGRAMOK

Ebben a programrészben gazdag, változatos, az írókat, a könyveket, a könyvtárakat, az irodalmat és a kulturális életet középpontba helyező eseménysorozat valósult meg.

A 128 SZERVEZET TÖBB, MINT 400 PROGRAMJÁN
TÖBB TÍZEZER EMBER VETT RÉSZT.

KEREKASZTAL
BESZÉLGETÉSEK
ÉS ÍRÓ-OLVASÓ
TALÁLKOZÓK

PAPÍRSZÍNHÁZ

KALANDJÁTÉKOK VETÉLKEDŐK

KÉZMŰVES
FOGLALKOZÁSOK

KEDVEZMÉNYES
KÖNYVVÁSÁR

KIÁLLÍTÁSOK

ROBOTIKA

FOGLALKOZÁSOK

KORTÁRS SZÍN-
ÉS GYEREKDARABOK

IRODALMI VACSORAESTEK

JÁTÉKBEMUTATÓK

KÖNYVBEMUTATÓK
ÉS FELOLVASÁSOK

NEMZETKÖZI
ÉS NEMZETI
KONFERENCIÁK

KÖNYVES
FESZTIVÁLOK

IRODALOMTERÁPIÁS
FOGLALKOZÁSOK

IRODALMI
FLASHMOBOK

ÉLŐ TÁRSASJÁTÉK

ÉLMÉNYALAPÚ
KÖNYVES
PROGRAMOK

JÁTSZÓTÉRI KITELEPÜLÉSEK

OKOS TELEFONOS
ÉS VEZETETT
IRODALMI SÉTÁK

SZAKMAI
ÉS KÉZMŰVES
WORKSHOPOK

KONCERTEK
ÉS ZENÉS
IRODALMI
ESTÉK

CSALÁDI
NAPOK

KREATÍV MESEMŰHELY

IRODALMI IHLETÉSŰ
MANUÁL TERÁPIA

KÖNYVSZIGET – ZÁRÓESEMÉNY

A Könyvsziget programrész záróeseményét *Az irodalom életre kel(l) - film.színház.zene* címmel hirdettük meg, hiszen az irodalmi művek gyakran születnek újjá filmen, színházban, zenében, de akár diafilmen és még megannyi módon. Ezekre az irodalmi adaptációkra fókuszált a program 2023. november 25-én a FSZEK Központi Könyvtárának otthonát adó Wenckheim-palotában, a Sárkányos Gyerekkönyvtárban és az Ötpacsirta Szalonban.



BUDAPEST NAGYREGÉNY

A *Budapest Nagyregény* arra tett kísérletet, hogy a főváros kerületeinek történetét különböző családtörténeteken keresztül beszélje el. Minden kerület „családtörténetét” egy-egy kortárs író írta meg Tasnádi István dramaturgi iránymutatása mellett, így a 23 történet végül egy 23 fejezetből álló könyvvé kerekedett, amely 2023. november 17-én, Budapest 150. születésnapjára jelent meg.



Az írók: Bartók Imre, Cserna-Szabó András, Dragomán György, Dunajcsik Mátyás, Fehér Renátó, Grecsó Krisztián, Háy János, Karafiáth Orsolya, Kemény István, Kemény Zsófi, Kiss Noémi, Krusovszky Dénes, Mán-Várhegyi Réka, Nagy Gabriella, Németh Gábor, Simon Márton, Szabó T. Anna, Szécsi Noémi, Szvoren Edina, Tompa Andrea, Tóth Krisztina, Vámos Miklós és Závada Péter.

A *Budapest Nagyregény* elkészítését a Budapest Brand Zrt. koordinálta, a FSZEK együttműködő partnerként vett részt a megvalósításban. A könyvtárosok már az első lépéseknél ott voltak, s mind a 23 kerületben segítették a helyi történetek felkutatását, feldolgozását. (www.bpnagyregeny.hu)



DISSZEMINÁCIÓ

A Könyvfőváros üzeneteit és a programlehetőségeket együttműködő partnereinkkel közösen hirdettük meg.

Legfontosabb felületeink voltak: honlap, Facebook, Instagram és a 150.budapest.hu oldal, valamint partnereink online felületei.

Lehetőségünk volt a nagyobb eseményeket egyéb, közterületi és print felületeken, pl. metró balusztrád és padlóreklám, citylight és beltéri plakátok formájában is meghirdetni, de hírt adtunk a projektről az *Élet és Irodalom*, a *Magyar Narancs*, valamint a *fidelio.hu*, a *papageno.hu* és a *port.hu* felületein is.

HÍD, AMI ÖSSZEKÖT – HOSSZÚ TÁVÚ KAPCSOLATOK, LEHETŐSÉGEK

A közös munka révén számos új, hazai és nemzetközi könyves és kulturális kapcsolat alakult ki, például határon inneni és túli könyvtárakkal, vagy más országok Budapesten működő kulturális intézeteivel.

Hidak és kapcsolatok jöttek létre a könyves szakmák között, hiszen írók, műfordítók, kiadók, illusztrátorok, könyvkötők, nyomdászok, könyvtárak és olvasásnépszerűsítő szervezetek különféle programjai valósulhattak meg. Sokszor összefogásban, együttműködve, mint a *Kristály Színtérben*, a *Könyvhéten*, a *Budapesti Nemzetközi Könyvfesztiválon*, máskor önálló szervezésben Budapest minden kerületében.

De hidat építettünk akkor is, amikor az egyéneket, az egyes embereket hívtuk, hogy aztán közösséget alkotva, együtt olvassanak a flashmob eseményeinken. Így válhatott az olvasás igazi közösségi élménnyé.

Az a híd, ami összeköti a múltat a jelennel, a generációkat is összekötötte, az olvasói közösségeket és a szakmai ismeretéseket is megerősítette. Olvasásnépszerűsítő programjaink, az *Olvasó nagytól* az *Okostelefonos irodalmi sétáig*, mind lehetőséget adtak a közös élményekre, egymás segítésére és megismerésére.

A Könyvfőváros programsorozat koordinálása a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár életében is meghatározó szerepet játszott. A programok nagy száma és a közösen végrehajtott feladatok lehetőséget adtak arra, hogy a szervezeten belül is megerősödjenek a kötelékek a szervezeti egységek, a tagkönyvtárak és a kollégák között.

A KÖNYVFŐVÁROS 2024-BEN

A Könyvfőváros programsorozat 2024-ben is megjelent az Ünnepi Könyvhéten és a Budapesti Nemzetközi Könyvfesztiválon. A *Könyvsziget* programrész keretében további 14 partnerünk valósította meg könyves eseményeit. A 2024-ben 120 éves Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár is folytatta az *Otthon a könyvtárban* című programsorozatát. A családi napok lehetőséget adtak arra, hogy a tagkönyvtárakban és a Központi Könyvtárban szervezett programokon, az olvasás, a könyvek mellett, a 150 éves Budapest helytörténeti emlékei és a 120 éves Könyvtár múltja, jelene és jövője is megjelenhessenek.



A PROGRAMÉVEK ZÁRÁSA – AZ IRODALOM ÉLETRE KEL(L), 2024

A Budapest Könyvfőváros projekt záróeseményeként 2024. november 23-án újra átélhettük, hogyan születnek újjá az irodalmi művek, hogyan inspirálnak minket, és hogyan segítenek az emlékezésben. Így ez a nap egy kicsit visszatekintett az elmúlt évekre is.

A kézműves foglalkozások felidéztek a *Könyv nappal* és *éjjel* programrész kitelepülési hangulatát, a Sárkányos gyerekkönyvtár programjai az *Otthon a könyvtárban* programsorozat élményeit hozták vissza. A robotika foglalkozásokon keresztül a résztvevők bepillantást kaphattak a jövő könyvtárába, miközben együtt élvezhették a családok az *Egy kupac kuffli* bábelőadást és az Iszkiri Zenekar műsorát.

Folytatódott a *Nekem az olvasás...* beszélgetéssorozat is: délután Mácsai Pál, kora este Bródy János mesélt arról, mit jelent számára a könyv és az olvasás, hogyan inspirálnak az irodalmi művek egy-egy előadást, vagy éppen egy készülő zeneszámot.

A nap zárásaként Grecsó Krisztián *Vera* című művét láthatta a közönség Grisnik Petra előadásában.



EREDMÉNYEINK

128

Partnerszervezettel
működtünk együtt
a programok
megvalósításában.

Facebook
oldalunkat

9297

felhasználó
követi.

Nekem az olvasás...
beszélgetéssorozatban

46

ismert ember mondta el,
mit jelent neki és
miért fontos
az olvasás.

Instagram
oldalunkat

787

felhasználó
követi.

*A Könyv
nappal és éjjel*
programrész
kapcsán

8

darab nagy
könyves eseményen
jelentünk
meg.

409

program valósult meg
a *Könyvsziget*
programrész
kapcsán.

Honlapunkon

72

hír jelent
meg a
Könyvfővárosról.

Több mint

888

posztot
osztottunk meg
Facebook
oldalunkon.

Honlapunkon

392

program
jelent
meg.

A KÖNYVFŐVÁROS ESEMÉNYEIT TÖBB TÍZEZER EMBER LÁTOGATTA MEG.

**A programok Budapest egyesítésének
150. évfordulója alkalmából
a Könyvfőváros program
keretében valósultak meg.**

Kiadja: Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár
Felelős kiadó: Kovácsné Koreny Ágnes főigazgató
Szerkesztő: Váradi Ildikó

www.konyvfovaros.hu
www.fszek.hu



1904 FŐVÁROSI
SZABÓ ERVIN
KÖNYVTÁR



